

М. О. Жук

Львівський Національний Університет імені Івана Франка

Персонажі Нового Заповіту як культурами іспанської мови

Жук М. О. Персонажі Нового Заповіту як культурами іспанської мови. У статті розглядаються персонажі Нового Заповіту, як культурами іспанської мови. Керуючись життєздатністю, фігуративністю, фразеологічною вмотивованістю, частотою використання у фільмах, піснях, рекламі, коміксах та карикатурах, у текстових алюзіях, жартах та інших варіаціях, ми виділили 7 персонажів які зустрічаються в Євангеліях, як культурами іспанської мови. Дані культурами ілюструються прикладами їх використання, а також біблійними текстами, які дали поштовх до їх утворення.

Ключові слова: вербальний образ світу, культура, фразеологізм, текстові алюзії, традиція, Євангеліє.

Жук М. А. Персонажи Нового Завета как культурами испанского языка. В статье рассматриваются персонажи Нового Завета, как культурами испанского языка. Руководствуясь жизнеспособностью, фигуративностью, фразеологической мотивированностью, частотой использования в фильмах, песнях, рекламе, комиксах и карикатурах, в текстовых аллюзиях, шутках, а также других вариациях, мы выделили 7 персонажей, которые встречаются в Евангелиях, как культурами испанского языка. Данные культурами иллюстрируются примерами их использования, а также библейскими текстами, которые дали толчок к их образованию.

Ключевые слова: вербальный образ мира, культурами, фразеологизм, текстовые аллюзии, традиция, Евангелие.

Zhuk M.O. Characters of the New Testament as culturemes in Spanish language. The article deals with the characters of the New Testament as culturemes in Spanish. Guided by viability, figurative usage, phraseology motivation, frequency of usage in movies, songs, advertising, comic books and cartoons, in text allusions, jokes, and other variations we have identified seven characters that are found in the Gospels as culturemes in Spanish language. These culturemes are illustrated by examples of their usage, as well as the biblical texts that became a foundation in their formation.

Keywords: verbal image of the world, cultureme, idiom, word allusions, tradition, the Gospel.

Центральним об'єктом дослідження в сучасних лінгвістичних студіях стає вербальний образ світу, що існує у свідомості носіїв певної культури і виступає одним з її компонентів. Сьогодні мову, з одного боку, розглядають як невіддільну частину пізнання й пов'язують з глибинним філософським розумінням дійсності, з другого – як скарбницю національної культури. Новітнім лінгвістичним теоріям стали співзвучними ідеї В. Гумбольдта, Е. Сепіра, Б. Уорфа, Л. Вайгербера, О. О. Потебні та інших мовознавців.

За мовою і текстом криється безліч зашифрованих смислів. В самій мові є щось таке, що підштовхує до розкриття реальної дійсності, а слова й «потойбічні смисли» є інструментом її пізнання [1]. Метою даної статті є розшифрувати деякі з цих смислів, проаналізувавши персонажів Нового Заповіту та висвітлити їх, як культурами іспанської мови.

Характерної рисою іспанської мови є велика кількість фразеологічних висловів, зворотів та ідіом. Значна їх частина стосується релігійної тематики. Проте, наш інтерес не стосується просто фразеологізмів, а поняття культурами, яке щораз більше використовується у культурології, фразеології та перекладознавстві. Можна сказати, що потенційною культуремою є будь-яка символічна річ, що з різних причин набула

особливої актуальності в мові та слугує «розмінною монетою» серед мовців у їх спілкуванні, як усному так і письмовому. Ми керувалися певними критеріями при визначенні культурами, а саме: їх життєздатністю, фігуративністю, вмотивованістю, фразеологічною продуктивністю. Культура є продуктивною, якщо навколо неї існує велика кількість вжитків. Характерною рисою є те, що фразеологізми у яких вона використовується не мають сталої форми, а можуть змінюватись. Використання культурами у фільмах, піснях, рекламі, коміксах та карикатурах; частота використання у текстових алюзіях, жартах та інших варіаціях є ще одним аспектом, який важливо враховувати, що ми й проілюструємо у даному дослідженні.

Отже, проаналізувавши Біблійні тексти, а також відфільтрувавши фразеологізми іспанської мови, ми виділили наступні персонажі Нового Заповіту як культурами іспанської мови.

Насамперед, ми б хотіли зупинитись на основних персонажах Нового Заповіту, які стали культурами в іспанській мові.

- Llorar como una Magdalena – означає рясно та невтішно плакати. Дана культура стосується Марії Магдалини, сестри Лазаря та Марфи.

Івана 11: 29–32 Jesús todavía no había entrado en la aldea, sino que estaba en el lugar donde Marta lo había encontrado. Entonces los judíos que estaban en casa con ella y la consolaban, cuando vieron que María se había levantado de prisa y había salido, la siguieron, diciendo:

—*Va al sepulcro, a llorar allí.*

María, cuando llegó a donde estaba Jesús, al verlo, se postró a sus pies, diciéndole:

—Señor, si hubieras estado aquí, no habría muerto mi hermano [2].

- Lavarse las manos como Pilatos – використовується коли хтось відкидає якусь справу, намагаючись уникнути будь – якої відповідальності, як це зробив прокуратор Понтій Пилат, розглядаючи справу Ісуса Христа. Це нагадує звичай давніх народів, коли омивались руки перед людьми, щоб показати власну невинність, якщо звинувачували у злочині. У Євангелії від Матвія 27:24 розповідається про Понтія Пилата, прокуратора Юдеї, що піддався на вмовляння натовпу, який хотів розпі'яти Христа.

Viendo Pilato que nada adelantaba, sino que se hacía más alboroto, tomó agua y *se lavó las manos* delante del pueblo, diciendo:

—Inocente soy yo de la sangre de este justo. Allá vosotros.

Y respondiendo todo el pueblo, dijo:

—Su sangre sea sobre nosotros y sobre nuestros hijos [2].

- Mas falso que Judas Beso de Judas – поцілунок або інший прояв любові, що ховає за собою зраду. Застосовується, коли мова йде про нещирі лестощі, які використовуються для досягнення власної мети, а також коли мова йде про будь-який інший прояв уваги та любові від обманливих людей. *Марка 14:43–46* Aún estaba él hablando cuando vino Judas, que era uno de los doce, y con él mucha gente con espadas y palos, de parte de los principales sacerdotes, de los escribas y de los ancianos. El que lo entregaba les había dado señal, diciendo: “Al que yo bese, ése es. Prendedlo y llevadlo con seguridad”. Cuando vino, se acercó luego a él y le dijo:

—¡Maestro! ¡Maestro!

Y lo besó. Entonces ellos le echaron mano y lo prendieron [2].

- Ser un fariseo – фарисеї склали значну і вагому частину ізраїльського суспільства того часу. Проте у наш час вони зажили собі не найкращої слави, адже сам Ісус мав не найпозитивнішу думку щодо них.

Фарисеї були давньою релігійною сектою, що стежила за виконанням Закону Мойсея, хоча насправді вони більше переймалися власними переданнями, аніж дотриманням Заповідей. Вони проповідували цілковите відділення від поган, а також дотримувались доктрини воскресіння тіла. Вони дуже швидко набули популярності та рис фанатизму. Христос не одноразово звинувачував їх у лицемірстві. На сьогоднішній день фарисеями називають саме лицемірів.

Матвія 5:20 Por tanto, os digo que si vuestra justicia no fuera mayor que la de *los escribas y fariseos*, no entraréis en el reino de los cielos [2].

Матвія 12:38–39 Entonces respondieron algunos de los escribas y de los fariseos diciendo: —Maestro, deseamos ver de ti una señal.

Él respondió y les dijo:

—La *generación mala y adúltera* demanda señal, pero señal no le será dada, sino la señal del profeta Jonás [2].

Матвія 23:2–36 є ще одним прикладом того, як Ісус жорстко докоряв фарисеїв.

- San Pedro portero del cielo – є однією з найбільш вживаних культурем. Ця культурема стосується того моменту, коли Ісус сказав своїм учням, що дасть їм ключі від раю. З Біблійної точки зору вона не є абсолютно правильною, оскільки Христос звертався до усіх апостолів, а не особисто до Петра. Якщо досліджувати цей уривок з позиції герменевтики, то слова Ісуса не можна розглядати буквально, як вони були сприйняті при трактуванні цього уривку. Проте, незважаючи на це, дана культурема є дуже популярною у іспанській мові і тут фігурує персонаж Нового Заповіту, тому ми говоримо про неї у даному дослідженні.
- Si no lo veo no lo creo – всім відома фраза апостола Хоми, яка так часто вживається не лише у іспанській, але й в українській мові. Використовується коли говорять про щось, що вражає, чого не очікують. Саме така реакція була у апостола, коли йому сказали, що Христос воскрес. Нам теж буває важко повірити у такі чудеса.

Івана 20:24-25 Pero Tomás, uno de los doce, llamado Dídimo, no estaba con ellos cuando Jesús vino. Le dijeron, pues, los otros discípulos: Al Señor hemos visto. El les dijo: **Si no viere** en sus manos la señal de los clavos, y metiere mi dedo en el lugar de los

clavos, y metiere mi mano en su costado, **no creeré** [2].

- Reyes Magos – український Миколай в Іспанії має форму Царів зі сходу, що принесли дари маленькому Ісусу. Сучасна традиція полягає в тому, що люди, особливо діти, пишуть листи цим царям і отримують від них подарунки на Різдво. На жаль, ця приємна традиція як культура, має трохи негативну конотацію, якщо написати лист Царям, означає нічого не добитися (часто використовується у політичній сфері), а дарунки, які вони принесли, також осучаснились у зв'язку з економічними проблемами.

Матвія 2:9–11 Ellos, habiendo oído al rey, se fueron; y he aquí la estrella que habían visto en el oriente iba delante de ellos, hasta que llegando, se detuvo sobre donde estaba el niño. Y al ver la estrella, se regocijaron con muy grande gozo. Y al entrar en la casa, vieron al niño con su madre María, y postrándose,

lo adoraron; y abriendo sus tesoros, le ofrecieron presentes: oro, incienso y mirra [2].

Отже, культурною можна вважати велике розмаїття символів і суспільних стосунків, в тому числі реальних чи вигаданих персонажів, різноманітних ситуацій, релігійних текстів, світової та вітчизняної історії, сучасних символів соціального, художнього чи політичного устрою, що стали прототипом для даного суспільства. Користуючись п'ятьма критеріями, ми виділили сім персонажів Нового Заповіту як культурами іспанської мови. Варто відзначити, що Біблія мала значний вплив на формування світогляду іспанської нації. Дана тема є мало дослідженою як у зарубіжному, так і вітчизняному мовознавстві. Обмеженість у матеріалі кидає серйозний виклик, проте надає також широке поле для наступних досліджень, адже ми поглянули лише на персонажів, а Новий Заповіт є скарбницею різноманітних культурем, не говорячи вже про увесь текст Біблії.

Література

1. Скраб М., Скраб М. Біблійні фразеологізми як елемент мовної гри в сучасній українській літературі / М. Скраб, М. Скраб // Учені записки Таврійського національного університету ім. В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Соціальні комунікації. – 2012. – Т. 25 (64), № 2 (1). – С. 232–237.
2. Biblia española, versión Reina Valera 1960. Режим доступу: <http://www.biblegateway.com/versions/index.php?action=getVersionInfo&vid=60>. – заголовок з екрану.